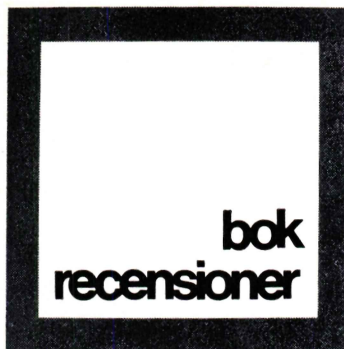

Skolproblem och hemmiljö

VEDEL-PETERSEN, JACOB
m. fl.:

Børns opvækstvilkår

En undersøgelse af de 9—12 åriges problemer og hjemmemiljø (med "Summary")

Socialforskningsinstituttets Publikationer 34. Teknisk Forlag København 1968. 386 sid.

På närmare 400 trycksidor redovisar förff. resultaten av mödosamma undersökningar, omfattande dattainsamling på 1 265 barn i 9—12-års åldern med skolproblem. Avsikten med undersökningen har uppenbarligen varit att studera huruvida sociala och socialmedicinska faktorer väsentligen kan bidra till uppkomsten av nervösa problem hos barn och om det är möjligt att redan tidigt utpeka vissa familjer som riskfamiljer, och därigenom också få möjlighet att arbeta mentalhygieniskt — sjukdomsförebyggande eller åtminstone sätta in tidig hjälp. Genom att jämföra dessa problembarn med kontrollfall utan skolproblem och en grupp som omhändertagits av barnavårdsnämnd, väsentligen till följd av beteendestörningar, framkommer också att sådana förhål-

landen som inkomplett hem, dåliga bostadsförhållanden etc. förekommer oftare bland problembarnen än bland icke-problembarnen, men att sådana faktorer dock långt ifrån kan förklara varför flertalet av problembarnen blir problematiska. Förff. avser att senare följa upp sina problembarn och aviserar resultaten av denna undersökning till 1969.

Man blir onekligen imponerad över den möda som förff. nedlagt på detta arbete och det skall inte heller förnekas att en del av det stora tabellmaterialet är av socialmedicinskt intresse, men samtidigt blir man förvånad när man finner hur ensidigt undersökningen lagts upp och hur aningslöst förff. arbetat. Här några exempel.

Som problembarn tar de ut de barn på skolans mellanstadium, som vid undersökningstillfället av lärarna bedömts vara problematiska. — Det ligger väl ändå nära till hands att tänka sig att denna problematik har med skolan och skolans krav att göra? För att så är fallet talar det förhållandet att kontrollbarnens föräldrar anger sina barn ångestfyllda lika ofta som problembarnens. Mycket annat av de redovisade undersökningsresultaten pekar också direkt på att det rör sig om problematik som har med skolan och skolans krav att göra.

Förff. tycks dessutom inte vara medvetna om att den väsentligaste orsaken till att barn blir problematiska är emotionell störning och inte sociala missförhållanden. Visserligen påpekas på ett flertal ställen att vissa differenser beträffande sociala förhållanden sannolikt beror på "bakomliggande faktorer", men varför inte tala ur skäget. Det finns redan tidigare så många bra undersökningar som visar att det t. ex. inte är förvärvsarbetet som sådant hos mödrarna som ger barnproblem, utan störningar av emotionell karaktär

i familjen, vilka i sin tur tvingar ut modern i förvärvsarbete.

Varför har förff. för övrigt inte undersökt och redovisat hur problembarnen har varit anpassade innan de började skolan, då hade de kanske stått på liit fastare mark.

Boken belyser vikten av att undersökningar av tvärvetenskaplig karaktär planeras och genomförs i intimt samarbete mellan berörda specialister.

Ingvar Nylander

Den moderna medicinens perspektiv

ARTHUR ENGEL

Perspectives in Health Planning

Athlon Press, London

85 sid. Pris S. 25 (Sv. kr. 21:—)

Generaldirektör Engel har lämnat en utomordentligt intressant redogörelse för den enormt starka utveckling av hälsovårdsväsendet som skett under senare år, inte minst under hans period som generaldirektör 1952—1967. Här finns perspektiv såväl bakåt som framförallt framåt.

Det är en briljant skriven bok, pregnant och koncis i stilen, som man hälsar med största glädje och tillfredsställelse.

Alla, som inser och oroas av hur de skilda medicinska specialiteterna glider iväg från varandra med samma snabbhet som galaxerna, vill säkert instämma i Engels ord: "Modern medicine with its strong influx of technology, sociology and psychology and its orientation towards more

advisory, preventive and social activities has to embark upon a wide range of new training programmes, many of them having an entirely new content. Very often they will offer a combined medical, technological, biological, psychological and socioeconomic education. I feel it is in this way that medical manpower has to be equipped. This a matter of urgency”.

Olle Höök

Red: Sten Söderberg

Befolkningsexplosionen

Statistiken visar att ehuru världens befolkning under det första århundradet av vår tideräkning inte översteg ca 250 miljoner människor, och oaktat det tog 1700 år att pasera följande kvartsmiljard, tog det ännu 200 år för nästa kvartsmiljardökning, 100 år för följande miljard och 35 år för den sista miljarden. Och något som låter olycksbådande: Inom loppet av de nästa 35 åren kommer befolkningen att växa med ytterligare tre miljarder tills vi från slutet av detta århundrade och med nuvarande tillväxttakt kan räkna med att vart åttonde år lägga ytterligare 1.000 miljoner

människor till världens samlade befolkning.

Förenta Nationernas radiotjänst vid FN-högkvarteret i New York sammanställde nyligen en rad uttalanden från de senaste månadernas debatter i FN för att ge en bild av det man kallar befolkningsexplosionen och dess hotande följder för världens nu tre och en halv miljard invånare. Eller som det hette i inledningen till radioprogrammet: "Planeten Jorden består till 30 procent av land och 70 procent av vatten. Jorden bebos bl.a. av mänskliga varelser. Problemet i dag är att vi människor snabbt och hela tiden blir fler. Men jordens storlek förblir densamma."

Under den senaste debatten i generalförsamlingen om detta sade t.ex. den svenske delegaten Bolin:

— Man börjar så småningom erkänna befolkningens faktors avgörande betydelse. Det finns en växande förståelse för det faktum att man inte kan lösa utvecklingsproblemen så länge man inte sätter stopp för befolkningsexplosionen.

Den polske delegaten Lezok Kasprzyk uttryckte också sitt bekymmer över utvecklingsländernas höga födelsetal. Han sade vidare att den ekonomiska tillväxttakten i utvecklingsländerna under 1960-talet varit knappt fyra och en halv procent i stället för planerade fem, och han underströk att den lägsta tillväxttakten kunde konstateras i de mest befolkade länderna.

Den israeliske delegaten Haim Zadek använde en annan måttstock, nämligen inte ett lands samlade ekonomiska tillväxttakt utan den årliga tillväxten per invånare:

— Befolkningstillväxten reducerar den årliga ekonomiska tillväxten till halvvannan procent i utvecklingsländerna mot ca tre och en halv procent i industriländerna. Om man vill göra en värdering utgående från mänsklig lycka eller mänskligt elände så är det tillväxttakten per invånare och inte landets tillväxttakt som sådan som räknas.

Den minskade dödligheten är orsaken

Förenta Nationerna har engagerat sig djupt i befolkningspro-

blemet. Det senaste initiativet såg dagens ljus i januari i år — en fem veckors kurs med syfte att hjälpa utvecklingsländerna att ringa in och lösa sina befolkningsproblem. Kursen hölls i FN-högkvarteret i New York, och dess tio deltagare väntas bli utsända till Afrika, Asien och Latinamerika. Generalsekreterare U Thant sade i ett tal till kursdeltagarna bl.a.:

— På grund av den starka pressen på den sociala strukturen i utvecklingsländerna — detta gäller både stora och små länder — finns det i dag ett växande intresse hos världens regeringar för att minska tillväxttakten, inte bara på grund av de ekonomiska fördelarna utan även av rent mänskliga hänsyn.

Världsbankens chef Robert McNamara sade i sitt inlägg, att man först och främst måste förstå vad befolkningsexplosionen innebär:

— Dess orsak är inte en växande födelseprocent utan en dramatisk nedgång i dödlighetsprocenten, huvudsakligen beroende på de framsteg läkarvetenskapen gjort. Det är en nedgång som för övrigt inte ännu nått botten av kurvan. Det är denna "dödlighetskontroll" och utsikterna för en ytterligare nedgång i dödlighetsprocenten, som har skapat den nuvarande nödsituationen. Och jag kan inte föreställa mig att någon skulle önska återinföra pesten som en naturlig lösning på befolkningsproblemet.

Vid ILO:s halvsekelskifte

Internationella arbetsorganisationens syfte är att arbeta för allmän och varaktig fred baserad på social rättvisa och ekonomiskt och socialt välbefinnande för alla folkslag, skriver ILO-information.

Alltsedan ILO upprättades 1919 har det rätt väpnad konflikt på en eller flera ställen i världen. Men hoppet om fred och vilja till fred är större idag än för 50 år sedan. En av orsakerna till det är att krig förefaller meningslöst i en värld vars funktioner på ett otal områden internationaliserats. Dessutom är frågan om krig eller